RIHTIM

Sanat

Rıhtım
KOLEKTİF

Sayı - III & Ocak '26

ŞİMDİ RIHTIM KOLEKTİF'DE!

TÜRK SAZI
MEHMET EMİN YURDAKUL

"— Sen kalpsizsin;
hani senin
gençliğinin hayatı?
— Aşklarım mı? Bir
nefesle solabilen bu
şeyler.
Bir yanardağ ateşi,
le kömür gibi
karardı;
Şimdi ise
yerlerinde bir
sıtmalı yel eser."
(...)

REKLAM

Rıhtım Sanat

Sayı – 3 / Ocak 2026

Sahibi: Rıhtım Kolektif Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni: Sefa Anka
Yazı İşleri Müdürü: Gülce Sevim Seher

İÇİNDEKİLER

ÇALMAZ SAAT / 1 / Rauf Fazıl Reçber / Şiir
HANGİ SANAT DALIYLA İLGİLİSİNİZ? / 2 / Aylık Anket
BİR GÜN / 4 / Aylık Eski Fotoğraf Arşivi
KAYIP / 5 / Pertev Şener / Karikatür
ROMA / 6 / Pertev Şener / Karikatür
GÖNLÜ KARA OZAN / 7 / Cevdet İlker / Şiir
JEAN GENET / 8 / Ayın Sanatçısı
KALEM TUTABİLMEK / 10 / Asım Gülcü / Şiir
SİNEKLERİN TANRISI / 11 / Aylık Kitap İncelemesi
BİR ARALIK VE GÖKÇEADA - II / 12 / Cevdet İlker / Şiir
HABERCİ KUŞUN NOTU / 13 / Aylık Paylaşım Sayfası

***

Rıhtım Sanat, Ocak 2026 - Sayı 3, Rıhtım Kolektif Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Genel Yayın Yönetmeni Sefa Anka'dır. İletişim: rihtimkolektif@gmail.com
. Bağımsız Sanat Dergisi olarak İstanbul (Anadolu)'da yayımlanmaktadır. *Bu dergide yer alan tüm yazı, şiir, deneme, eleştiri, görsel ve çeviri çalışmalarının telif hakları yazarlara ve Rıhtım Sanat Dergisi'ne aittir. İzinsiz olarak kopyalanamaz, çoğaltılamaz, alıntılanamaz veya dijital ortamlarda paylaşılamaz. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar, bilimsel, sanatsal ve kültürel amaçlarla, etik sınırlar içinde serbesttir.* *Dergide yayımlanan tüm yazıların içerik, düşünce ve imla sorumluluğu yazarlarına aittir. Rıhtım Sanat, yayımlanan metinlerdeki fikir ve görüşlerin sorumluluğunu üstlenmez; bu fikirler yalnızca yazarlarının kendilerine aittir. Dergi, bağımsız sanat üretimini, özgür düşünceyi ve kolektif yaratıcılığı savunur; her sayısında farklı bakış açılarını bir araya getirmeyi amaçlar.*

ÇALMAZ SAAT

Rauf Fazıl Reçber

Yine toplarımız ve sesleri;
Gümbür de gümbür!
Acep hangi cephe bu siper?
Açan yok namlular altında,
Haricidir bir-iki soluk sümbül.

Ve raksımız kurşunlar eşliğinde,
Bir düğün ki bu top tüfek şahitliğinde!
Sağır Sultan almış başını gitmiş,
Şimdi duyulmaz oldu ses iyiden iyiye.

Başsız alaylara şefler atanmadan,
Bunlar yiyip bitirecek birbirlerini,
Hatta yiyip bitirdiler bile!

Şu cepheye esiverse bir kavak yelleri,
Üfleyiverse içimizdeki kirli aleve.
Alsa götürse şu tüm buhranımızı,
Sonra gelip de yine,
Sulhu hasat edebilsek asma yapraklarından.

Dallarda meyvelerden çok,
Davul zurna istenir artık.
Her gölge, her meşe dibinde,
Bir şenlik, bir bayram havası,
Pek fena bir hayalim.

Hayallerle aramızda yalnız bir-iki kalem var,
Kalemlerden önce yüreklerde kırılmalı,
Nice tüfekler, süngüler ve toplar...

HANGİ SANAT DALI SİZİN İLGİNİZİ DAHA ÇOK ÇEKİYOR?

- Ayın Anketi -

Bu anket, 100 adet farklı düzeydeki lise öğrencisi ile yapılmıştır. Bazı kişilerin birden fazla sanat dalını seçmesinden ötürü 103 oy üzerinden değerlendirmeye aldık.

İyi yıllar dileriz efendim, bu yeni yılın ilk ayında da geçen ay olduğu gibi anketlerimizi sürdürmekteyiz. Bu ay bir hafta içerisinde 100 lise öğrencisine "Hangi Sanat Dalı Sizin İlginizi Daha Çok Çekiyor?" yönünde bir soru yönelttik. Şıklarımız önceden belliydi ve kendilerinin de bu şıklar arasında tercih yapmasını istedik.

Şıklarımız; a)Edebiyat, b)Müzik, c)Tiyatro, d)Görsel Sanatlar ve e)Hiçbiri olmak üzere beşe ayrılmaktaydı.

Sonuçlar hem beklenileni karşıladı hemde biraz şaşırttı diyebiliriz. Nitekim anketten önce "Ülkemiz sanat cenneti" ve "Cahilleştik iyice, sanattan uzaklaştık" olarak bu iki kalıp yargıyı da incelemeye aldık. Peki ya hangi yargı daha doğru?

SONUÇLAR

Katılımcıların 8'inin ilgisini Edebiyat daha çok çekmekteydi. Bu da yaklaşık %8'e denktir. Üçüncü sıra 16 kişiyle (%16) Tiyatronun olurken, İkinciliği Görsel Sanatlara ilgi duyanlar ile Hiçbir sanat dalına ilgi duymayanlar paylaşmaktadır. (ikisi de %24 ile) Ve Zirvenin sahibi ise 29 kişinin beyanı ile (%28) Müzik olmaktadır.

1 – Müzik: 29 Kişi (%28)
2 – Görsel Sanatlar ve Hiçbiri: 25'er Kişi (%24)
3 – Tiyatro: 16 Kişi (%16)
4 – Edebiyat: 8 Kişi (%8)

***

Şimdi gelelim az önce sorduğumuz soruya; "Ülkemiz Sanat Cenneti" mi, yoksa "Cahilleştik iyice, sanattan uzaklaştık" mı? Aslında bakarsanız her ikisi de.

Bizim ülkemiz ciddi manada sanatçılar için bir maden, bir besin deposu gibi. Buradan beslenen onlarca ismi biz okuduk, dinledik, izledik ve inceledik fakat her güzel şeyde olduğu gibi bu cennetinde bir kötü yanı var. Bizim ülkemiz bir "Sanat Ülkesi" asla değil. Bu nedenle sanatçıların kendilerini gönül rahatlığıyla gösterebilmelerinin bir olanağı yok. Böyle bir fırsat ve olanak olmadığı zamanda, insan beyaz yaka olmak için, bir işte en azından karın tokluğuna çalışmak için sanattan uzaklaşıyor. İcraaatinin artık yüzüne bakmaz oluyor. Sonrasında yıllar boyu süren çalışma hayatının sonunda ona verilen emeklilikte de, artık ne sanat icra edebilecek bir ömür ne de öyle bir güç kalıyor.

Yaşlılık insanları esir ettikten sonra onlardan sanat bekleyemeyiz. Onlar daha gençliklerinin baharında en tatlı meyvelerini verecekler. Bize de onları takdir etmek kalacak.

Uzun lafın kısası evet; Sanatçılarımızın hepsi birbirinden usta ve biz de bununla iftihar edebiliyoruz. Fakat şu da doğru ki, artık sanat ile yaşanabilecek bir ortam bulmak maalesef oldukça zor.

~ Sefa Anka

BİR GÜN:

Karaköy - 1928

I

Buyurun, niçin gelmiştiniz?

Bir eşya mı, yoksa bir kişi mi kayıp?

Peki Kendisi ne zaman Kayboldu?

...

Bir kayıp ihbarında bulunacaktım.

Bir kişi, beyefendi.

10 Sene Önce...

10 sene önce kendimi kaybettim hâlâ arıyorum...

<Kayıp> VII-XII.xxxV

Neron!
Roma Nerede!!!

Yandı
Bitti
Kül Oldu...

<Roma> VII. XII. 64

Gönlü Kara Ozan

Cevdet İlker

Ne büyük bir dehşet yüzünüzde,
Benziniz atmış Bay Şimendifer!
Tekinsiz ölüm erken gelir,
Biricik yüreğiniz ne abdal bir nefer!

Bir cellat gerek nefsin boynuna,
Nasıl beslemişsiniz Bay Şimendifer!
Dokuz köyün kavalcısı,
Ancak bu denli derbeder!

Hangi leş bu Bay Şimendifer, üzerinizdeki?
Sizden susar ölü ozanlar.
Bir masada on beş kişi, hepsi bir mutlak katili.
Geçirin sırtlarınıza, kapkara kanlı postlar!

Bu semaya dahi hakkınız geçer,
Ömrünüzü hak ettiniz mi Bay Şimendifer?
Dante'nin manzumelerinde,
Şehvetinden ölenlerle çalarken kol kola,
Hatırım kalsın dimağınızda,
Sözüm ona bu zat bir Cevdet, Bir İlker...

Hangi yol azgın alevden Bay Şimendifer?
Bu dereleri bir başına,
Dağı taşı aş bir başına,
Şu zift gönle gözlerde şelaleler,
Nitekim atlarından düşer,
Tüm sefer boyu dört nala gidenler!

Ne büyük bir dehşet yüzünüzde,
Benziniz atmış Bay Şimendifer!
Tekinsiz ölüm erken gelir,
Aman siz de ne abdal bir nefer!

~~IIII~~

AYIN SANATÇISI

- Ocak 2026 -

DÖRT DUVAR ARDINDA IŞIK, SAHNE VE PERDE; **“JEAN GENET”**

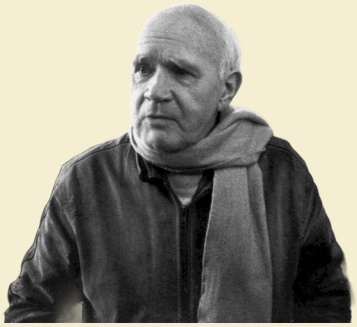

Kısa Biyografi;

(D. 19 Aralık 1910 – Ö. 15 Nisan 1986) Paris’te doğdu. Evlilik dışı bir çocuk olduğu için annesi tarafından terk edildi, on yaşına değin bir yetimhanede ve Morvan’da bir çiftçi ailesinin yanında kaldı. On yaşındayken girdiği ıslahevinden 1926’da kaçarak Fransız sömürge birliklerine katıldı. Kısa bir süre sonra oradan da kaçtı ve Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde hırsızlık, kaçakçılık olaylarına karışarak tam bir serseri gibi yaşadı. İşlediği suçlar yüzünden sık sık hapse girdi. 1948’de Fransa’da hırsızlık yüzünden onuncu kez yargılandı ve ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. Bu arada, 1942’de hapiste yazmış olduğu Notre-Dame des fleurs (Çiçeklerin Meryem Anası) adlı ilk romanı André Gide, Jean Cocteau ve Jean-Paul Sartre gibi ünlü yazarların dikkatini çekti. Bu yazarların cumhurbaşkanına verdikleri bir dilekçe üzerine bağışlandı.

Genet’nin Piyesleriyle; “Genel Sanat Anlayışı“

Genet’nin sanat anlayışı, toplumsal olarak “suç”, “ahlaksızlık” ve “utanç” başlıkları altında toplanan her şeyi tersyüz etmeye dayanır. Hapishane onun için yalnızca baskının mekânı değil, kimliğin yeniden kurulduğu bir sahnedir. Bu yüzden Genet’de suçlu figürü mağdur değildir; aksine bilinçli, seçilmiş ve neredeyse törensel bir konuma yükseltilir. Toplumun aşağı gördüğü her şey, onun metinlerinde estetik bir değere dönüşür.

Bu yaklaşım özellikle tiyatro oyunlarında açıkça görülür. Hizmetçiler’de iktidar, efendi ile köle arasındaki sabit bir ilişki olmaktan çıkar; roller sürekli yer değiştirir, kimlikler birer maske haline gelir. Oyun, sınıf çatışmasını ahlaki bir ders olarak değil, bir performans ve ritüel olarak ele alır.

Balkon’da ise iktidar tamamen teatralleşir: yargıçlar, generaller ve din adamları gerçek kişiler değil, oynanan rollerdir. Genet burada, toplumsal otoritenin özünde bir temsil ve yanılsama olduğunu gösterir.

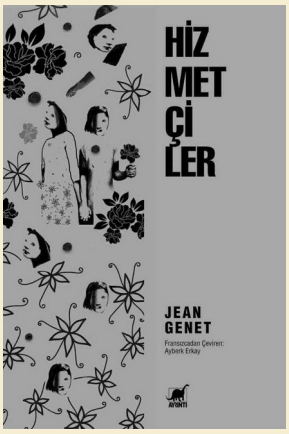

Jean Genet’in Hizmetçiler Piyesi

Zenciler ve Paravanlar gibi oyunlarında da benzer bir çizgi sürer. Dışlanan, bastırılan ya da sömürülen kimlikler, Genet’nin tiyatrosunda edilgen değildir; kendi imgelerini bilinçli biçimde kurar ve seyircinin ahlaki konforunu bozar. Seyirciye empati sunmaz, rahatsızlık sunar. Çünkü Genet için tiyatronun amacı uzlaşma değil, yüzleştirmedir.

Tüm Eserleri

Roman / Anlatı

- Notre-Dame-des-Fleurs (Çiçeklerin Meryemi)
- Miracle de la rose (Gül Mucizesi)
- Pompes funèbres (Cenaze Merasimi)
- Querelle de Brest
- Journal du voleur (Hırsızın Günlüğü)

|

Tiyatro Oyunları

- Les Bonnes (Hizmetçiler)
- Haute Surveillance (Sıkı Gözetim)
- Le Balcon (Balkon)
- Les Nègres (Zenciler)
- Les Paravents (Paravanlar)

|

Şiir

- Le Condamné à mort (Ölüme Mahkûm)

|

Deneme / Politik Metinler

- L'Atelier d'Alberto Giacometti
- Un captif amoureux (Âşık Tutsak)
- Çeşitli makaleler, önsözler ve politik metinler

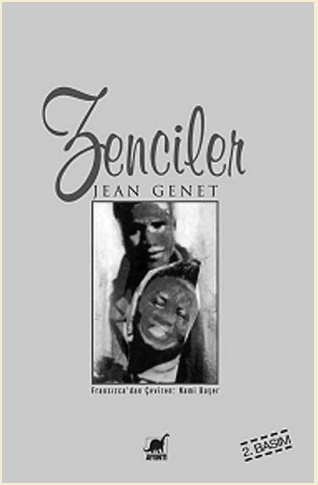

Jean Genet'in Zenciler Piyesi

Orijinal ismiyle "Le Balcon" yani Jean Genet'in "Balkon" piyesinden bir kare

KALEM TUTABİLMEK

Asım Gülcü

Bir güz günü olabilir bugün,
Poyraz yahut lodos da vurabilir.
Gün doğabilir,
Güneş batabilir.

Bir adada bir "ben" olabilirim,
Bir çölde de bir "ben" olabilirim.
Şarkın soğuğunda it gibi titreyebilir,
Garbın sıcağında sıtmaya tutulabilirim.

Bir kırağıya kurban gidebilir,
Yazın sac gibi kavrulabilir ellerim.
Bir gecekondudan ziyade,
Belki rıhtıma komşu bir yer, ikametim?

Belki cebimde demir kuruşlar,
Belki bilmem kaç kapik,
Her halükarda bu cepler yine delik.

Öyleyse bir sandalyem olabilir,
Ahşap bir balkon dibinde,
Kül tablasız gün batımını seyreden,
Tek insan da olabilirim.

Beyaz örtüyle saklasalar da kumları,
Bu ay Haziran'da, Ağustos'ta olabilir.
Sakalıma aklar,
Saçlarıma deniz tuşu düşebilir.

Ne olursa olsun,
Önemlisi de "Kalem tutabilirim!"

SİNEKLERİN TANRISI

Gülce Sevim Seher

Sineklerin Tanrısı, William Golding'in insan doğasının karanlık yönlerini ele aldığı alegorik bir romandır. Eser, bir uçak kazası sonucu ıssız bir adada mahsur kalan çocukların, uygarlık düzeninden uzaklaştıkça nasıl vahşileştiklerini anlatır. Roman yüzeyde bir macera hikâyesi gibi görünse de, aslında insanın içindeki kötülüğün ve güç arzusunun sorgulandığı derin bir anlatıdır. Eserde verilen "Canavar dışarıda değil, içimizde " düşüncesi, romanın temel mesajını özetler niteliktedir.

Başlangıçta çocuklar, Ralph liderliğinde düzenli ve kurallı bir toplum kurmaya çalışır. Ateş, toplantılar ve kurallar, uygarlığın simgesi hâline gelir. Ancak zamanla Jack'in temsil ettiği güç, korku ve şiddet ön plana çıkar. "Güç, korku yaratır" anlayışı, adadaki düzenin bozulmasına neden olur. Golding, bu karşıtlık üzerinden uygarlık ile vahşet arasındaki ince çizgiyi gösterir.
Romanın en güçlü yönlerinden biri, semboller aracılığıyla verilen mesajlardır. Salyangoz kabuğu düzeni ve demokrasiyi, ateş umudu ve kurtuluşu, domuz kafası yani "Sineklerin Tanrısı" ise insanın içindeki karanlığı temsil eder. Domuz kafasının "Ben senin içindeyim" şeklindeki ifadesi, kötülüğün dışsal değil, insanın doğasında var olduğunu vurgular. Bu sembolik anlatım, romanı düşündürücü ve etkileyici kılar.

Bununla birlikte, eserin bazı bölümleri okuyucu için zorlayıcı olabilir. Şiddetin ve korkunun giderek artması, romanın atmosferini oldukça karamsar hâle getirir. Ayrıca olayların hızla vahşete dönüşmesi, bazı okurlar tarafından abartılı bulunabilir. Ancak bu bilinçli bir tercihtir; yazar, insan doğasının bastırıldığında değil, serbest kaldığında ne hâle geldiğini göstermek ister.
Sonuç olarak Sineklerin Tanrısı, insanın içindeki iyilik ve kötülük çatışmasını çarpıcı bir şekilde ele alan, sembolik yönü güçlü bir romandır. Okuyucuya, uygarlığın aslında ne kadar kırılgan olduğunu ve denetim ortadan kalktığında insanın ne kadar kolay vahşileşebileceğini düşündürür. Bu yönüyle eser, yalnızca bir ada hikâyesi değil, insanlık üzerine yapılmış derin bir eleştiridir.

***

1990 senesinde vizyona giren "Sineklerin Tanrısı" filminden bir kare

BİR ARALIK VE GÖKÇEADA – II

Cevdet İlker

Şaman adam gelmiş sakalını sıvazlıyor,
İstanbul'a karşı.
Boğazda kadırgalar yok bugün.

Gurbete uçacak kuşlar,
Soruyor "Gurbet nerede?"
Bir gün Doğu,
Bir ara bir Batı gurbet,
Betonlardan önce,
Kağnıların rahimlerinde ipekleriyle yollar,
Hepsi çıkıyor gurbete.

Kerpiçten bir Kara Murat,
Onlarla bile düşülür bu yola.
Gidin gidebildiğiniz kadar,
Bir yanımız Aralık,
Bir yanımız Gökçeada...

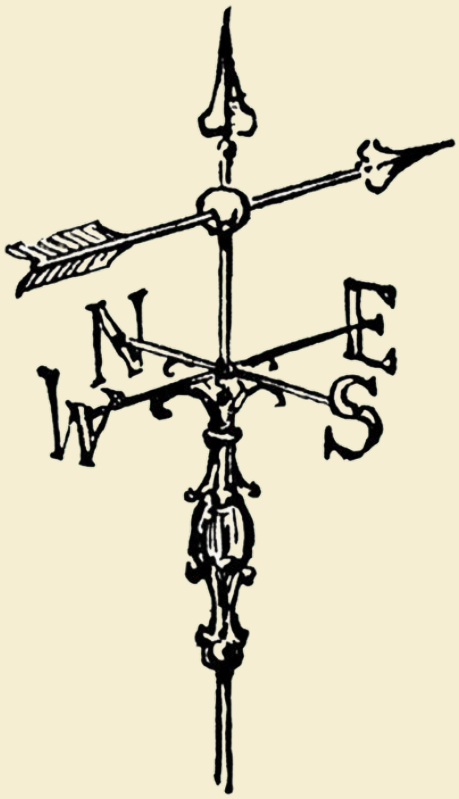

Haberci Kuşun Aylık Notu

-1-

Sevdiğin Birine gönder.

ocak '26

GRİPİN

Kış Günlerinde İhmal Etmeyiniz

Reklam

Sayı Sonu

Rıhtım
KOLEKTİF